

MUCHÓW ZAPRASZA

Muchów jest starą rozległą wsią o luźnym układzie zabudowań, położona u zachodniego podnóża Muchowskich Wzgórz. Przez wieś przebiega droga wojewódzka nr 365 z Jawora do Świerzawy. Zabudowa wsi składa się z pojedynczych budynków gospodarczych i mieszkalnych rozlokowanych na wysokości od 350 do 380 m n.p.m. na odcinku wzdłuż drogi, po obu stronach. Na zachód od głównej drogi, wznosi się otoczony parkiem pałacyk, gdzie realizowana jest właśnie budowa ścieżki edukacyjnej ukazującej walory przyrodniczo – kulturowe regionu. We wsi znajduje się kilka charakterystycznych dla tego regionu domów mieszkalnych i mieszkalno-gospodarczych o wyjątkowych cechach architektonicznych. Przy wyjeździe do wsi od strony Jawora po lewej stronie tuż przy drodze rośnie ponad 300-letnia lipa – pomnik przyrody – o obwodzie 7,3 m. Natomiast w bezpośrednim sąsiedztwie Muchowa w kierunku północno-wschodnim leży Czartowska Skała – wygasły wulkan z charakterystycznymi słupami bazaltowymi, pomnik przyrody nieożywionej z przepiękną panoramą na Góry i Pogórze Kaczawskie oraz Karkonosze. Jest to niewielkie (463 m n.p.m.) powulkaniczne wzniesienie, w kształcie stożka popodcinanego przez dawne wyrobiska bazaltu. Wulkaniczny stożek o stromych zboczach, z wyraźnym podkreśleniem wierzchołkiem, wznosi się samotnie, wyraźnie odróżniając się od płaskiego krajobrazu. Stąd rozpościera się przepiękny widok na Mszanę, Wzgórze Muchowskie.

W „Muchowskim Lesie” niedaleko Muchowa znajduje się punkt, w którym przecinają się współrzędne geograficzne 51° N i 16° E, miejsce to oznaczone jest bazaltowym słupem. Wokół wsi rozciągają się rozległe łąki, leżące głównie na podmokłych terenach tzw. „Łąki Muchowskie”, rozległy 90 ha ciekawy florystycznie kompleks łąk trzęślicowych z trzęślicą modrą i łąk ostrożeńcowych z ostrożeńcem łąkowym i ostrożeńcem warzywnym. To właśnie tutaj co roku w lipcu realizowana „Muchowska Kosa” – dolnośląska impreza rekreacyjno-edukacyjna, organizowana od 2001 roku, z udziałem rolników polskich, czeskich i niemieckich. Ma ona na celu aktywizację i integrację społeczności lokalnej przy wykorzystaniu istniejących walorów przyrodniczych czyli muchowskich łąk. Co roku odbywają się konkursy koszenia łąk, układania bukietów i kompozycji kwiatowych, przyrodniczy, parada strojów ludowych, występy zespołów folklorystycznych, a także konferencja środowiskowa. W tym roku impreza będzie miała szczególny charakter, gdyż odbywać się będzie na terenie odnowionego kompleksu parkowego przy Pałacu w Muchowie. Termin 25 lipca 2010 r. – Muchów.

Muzeum w klasztorze

Historia jaworskiego muzeum zaczęła się rodziny miejscowych patrycjuszów i kolekcjonerów sztuki – Koischwitzów, którzy w 1929 r. przekazali budynek przy dzisiejszej ulicy Piłsudskiego na cele muzealne. Znalazło się tam miejsce dla darów od jaworskich mieszczan i organizacji cechowych.

Dzisiejsze Muzeum funkcjonuje w imponującym gotyckim zespole poklasztorowym o. bernardynów od 1967 r. W kościele, którego ściany zdobią liczne polichromie z I ćw. XVI w. od 16 lat mieści się Galeria Śląskiej Sztuki Sakralnej. Zachowane malowidła uzupełnione są przez zespół transferów z kościołów w Świerzawie, Starckowie, Kostylińskich oraz z pałacu w Olszance z XVII w. Obejrzę tu można również zespół zabytków rzeźby drewnianej, malarstwa tablicowego i sztalugowego z XVI i XVII w., to miejsce warte szczególnej uwagi. Ale w Muzeum Regionalnym znajduje się również stała wystawa militariów. Oglądając zgromadzone XV – wieczne miecze, czy halabardy należy zwracać także uwagę na pomieszczenia, gdzie znajduje się wystawa, bowiem jest to kaplica św. Bonawentury i zakrystia z pięknym krzyżowo-żebrowym sklepieniem.

W dawnym refektarzu znajdziemy archiwalia dotyczące organizacji rzemiosła z XVII – XIX w. Znajdują się tam między innymi wyroby ślusarskie, konwisarskie – głównie naczynia cynowe, a także ceramika ze Śląska, Saksonii i Berlina. Unikalną jest kolekcja form piernikarskich z XVIII w. o wyjątkowych walorach artystycznych.

Jak przystało na Muzeum Regionalne nie mogło w Jaworze zabraknąć Izby Ludowej ze skrzyniami, łózkami z drewnianym baldachimem, obrazkami na szkle i przedmiotami codziennego użytku. Kłaztorne krużganki zajmują myśliwskie trofea i bardzo interesująca ekspozycja mineralogiczna ukazująca bogactwo tej ziemi.

Muzealna zbiory to obecnie 4500 obiektów. Są wśród nich niezwykle cenne i różnorodnie eksponaty. Oprócz wystaw stałych w Muzeum znajduje się sala z wystawami czasowymi oraz niewielka galeria otwarta dla miejscowych artystów. Odbywa się tu również w grudniu Kaczawski Jarmark Bożonarodzeniowy, którego celem jest prezentacja dorobku kulturowego i kulinarnego, a także prezentacja mieszkańców Gór i Pogórze Kaczawskiego – Krainy Wygasłych Wulkanów, poprzez różnego rodzaju występy, pokazy, prezentacje. Muzeum czynne jest w okresie zimowym od środy do niedzieli w godzinach od 10:00 do 16:00, w okresie letnim o godzinie dłuższej. W środę jest wstęp wolny, a poniedziałki i wtorki muzeum jest nieczynne dla zwiedzających.

W Krainie Wygasłych Wulkanów – Góry i Pogórze Kaczawskie

(Ciąg dalszy ze str. 1)

Ziemia Jaworska jest warta odwiedzenia nie tylko ze względu na unikatową roślinność, nie tylko dlatego, że można spotkać tu rzadkie zwierzęta, że w każdej wsi stoi szlachecki dwór albo nawet zamek, że tytu tu mieszka artystów, ale także ze względu na to, że ślady dziejów naszej planety są tu tak łatwo widoczne. W okolicach Mszany, najwyższego wypiętrzenia Chełmów można zaobserwować pozostałości olbrzymiego krateru. Bazaltowe słupy położone spory kawał od niego, to boczny komin tego wulkanu. Ocalały, bo są najtwardsze.

GÓRY BEZ LIFTINGU

Z geologicznego punktu widzenia interesujące są nie tylko wulkany, ale i kolejna kaczawska osobliwość – wąwozy. Są wyjątkowe, bo dowodzą, że woda nie zawsze wybiera sobie najłatwiejszą drogę. Na ogół jest tak, że woda rozpuszcza najmniej odporne skały. Ale zdarza się inaczej. Być może wąwozy w Chełmach płyną pęknięciami w ziemi. W czasie, gdy skorupa ziemską pękała i powstawał sudecki uskok brzeżny mogły w jego krawędzi powstać mniejsze uskoki. Wykorzystały je kaczawskie potoki. Inna koncepcja mówi, że miały kiedyś inne, zwyczajne, tradycyjne koryta, ale zabloko-

wał je lodowiec i rzeki musiały znaleźć sobie nowe, w skałach twardych i odpornych.

Turyści często pytają dlaczego Karkonosze i Góry Kaczawskie są tak bardzo róż-

ne, choć przecież leżą bardzo blisko siebie. Karkonosze są dość jednolite, zbudowane głównie ze skał granitowych, ukształtował je ostatni górotwór, wypolerowały potem

lodowce. Niszczący i uległy zrównaniu, a kiedy Ziemia pękała część wypiętrzyła się znacznie, a reszta zapadła i powstała Kotlina Jeleniogórska. Szlifowały ją ich własne lodowce – w Śnieżnych Kotlach, czy Kotle Małego i Wielkiego Stawu. Góry Kaczawskie mają więcej zmarszczek. Są tu wymieszane ze sobą osady bardzo stare i całkiem młode – wulkaniczne. Ale w ciągu ostatnich kilku milionów lat, w odróżnieniu od Karkonoszy nie przeszły liftingu. Dlatego skały sprzy 500 mln lat można tu znaleźć na powierzchni.

Zresztą wówczas, kilkadziesiąt milionów lat temu także wybuchaly tu wulkany. I mamy ślady ich aktywności, na przykład agaty (wielobarwne minerały, odmiana chalcedonu), po które przyjeżdżają w nasze góry poszukiwacze z całego świata. Dzięki bogatej przeszłości geologicznej i niezwykle wymieszaniu skał z różnych okresów w Górach Kaczawskich i na ich Pogórze można znaleźć rzadkie minerały na przykład miedź i złoto. Miedź na terenie Stanisławowa znajduje się w skałach, których wiek określa się na 300 milionów lat. W tamtym czasie nie było nawet na naszej na planecie kontynentów w takim kształcie, jaki sobie wyobrażamy, istniał tylko jeden kontynent – Pangea, który powoli rozpadal się na części.

Z gliny i słomy – Kościół Pokoju w Jaworze

Miały zostać wybudowane na obrzeżach miast, z materiałów nietrwałych i niegodnych Domu Bożego – Kościoły Pokoju. Na Dolnym Śląsku powstały trzy, jeden wzniesiono w Jaworze nie używając do budowy ani jednego gwoźdźca.

Wyniszczającą niemal całą Europę wojnę 30-letnią zakończył traktat westfalski zawarty w 1648 r. Na mocy traktatu katolicki cesarz Ferdynand I Habsburg musiał wyrazić zgodę na wzniesienie kościołów ewangelic-

kich w trzech śląskich miastach, Głogowie, Świdnicy i właśnie tu w Jaworze. Swą zgodę obwarował kilkoma ograniczeniami. Kościoły mogły być wzniesione na obrzeżach miast z materiałów nietrwałych jak glina, sło, drewno i bez użycia gwoździ. Nie mogły mieć wież, ani dzwonów, musiały zostać wybudowane w przeciągu jednego roku za pieniądze wyłącznie protestanckie. Kształtem nie mogły przypominać typowej budowli sakralnej, zakazywano również prowadzenia w nich szkół parafialnych. Itak w latach 1654-55 wg. projektu A. Soebischa powstała budowla o kształcie prostokątnym, zakończona trójbocznym prezbiterium. Przy budowie zastosowano drewnianą konstrukcję ryglową, wypełnioną gliną i słomą. Wnętrzu nadano charakter barokowy. Niezwykłe są czteropiętrowe empyry; II i IV piętro jest najstarsze, ozdobione scenami ze Starego i Nowego Testamentu, I i III dobudowano w XVIII w. i tu dominują wizerunki herbów okolicznej szlachty oraz godła cechowe.

Drewniany ołtarz został wykonany przez Michaela Schneidera z Kamiennej Góry, a sześcioboczna ambona w legnickiej pracowni rzeźbiarza Mateusza Knothe. Na zachodniej ścianie znajdują się organy z 1855 r., a sklepienie w całości jest kasetonowe ozdobione dekoracją malarską. Wnętrze kościoła zachwyca pozostawiając niezatarte

wrażenia. Dzięki zakazom cesarza Ferdynanda możemy dziś podziwiać niewykłą konstrukcję i bryłę kościoła. A nietrwale i niegodne materiały Domu Bożego, okazały się trwałe ażnili kamienie wielu „godnych” kościołów. Kościół Pokoju w Jaworze jest jednym z dwóch zachowanych, ten drugi znajduje się w Świdnicy.

ZWIEDZAĆ MOŻNA:

kwiecień – październik,
poniedziałek – sobota 10:00 – 17:00,
niedziela 12:00 – 17:00.

W okresie zimowym po uzgodnieniu telefonicznym: 76/870 51 45, 76/870 32 73

Szlak Trzech Wąwozów

Nowo wytyczony szlak turystyczny rozpoczyna się w centrum wsi przy świetlicy w Nowej Wsi Wielkiej. Pierwsze zapiski historyczne na temat wsi pochodzą z 1352 roku. Z dawnych zabudowań dworskich pozostał budynek mieszkalno – gospodarczy, z pałacu zachowało się podpiwniczenie, a także mury dwóch stodoł. Poniżej kościoła znajduje się pomnik poległych w wojnie w 1870 r. i w pierwszej wojnie światowej.

Rezerwat przyrody „Wąwóz Lipa” został utworzony w celu zachowania naturalnych lasów oraz zbiorowisk naskalnych wraz z różnymi typami pomnikowych głazów narzutowych. Rezerwat ma charakter geologiczno – florystyczny. Na uwagę zasługują zróżnicowana rzeźba zboczy wąwozu z różnymi typami wychodni skalnych i rumowiskami skalnymi oraz zachodzące procesy erozyjne. Możemy tutaj odnaleźć różne odmiany skalne głazów narzutowych (eratyki skandynewskie), które dochodzą do 6 metrów obwodu. Ciekawym elementem przyrody jest występowanie na wychodniach skalnych zbiorowisk szczylinowych i murawowych, które tworzą zespoły zanozicy północnej oraz murawowej. Ogółem na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 274 gatunków roślin naczyniowych. Najbardziej wartościowym składnikiem fauny na terenie rezerwatu jest chroniony płaz – salamandra plamista, której liczebność oszacowano na kilkadziesiąt osobników. Na obszarze Parku Krajobrazowego Chełmy płaz

ten osiąga północną granicę geograficzno-geologiczną. Na dodatkową uwagę zasługują gnieźdzenie się w wąwozie pliszki górskiej, występującej w górach.

Kolejną atrakcją przyrodniczą szlaku jest Storzyczy Wąwóz – obszar położony na wysokości 350 - 370 m n.p.m. Z miejsca

tego podziwiać możemy wspaniały krajobraz Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Spoglądając ze wzgórze w kierunku północnym – na pierwszym planie (strona północna) widzimy „Wąwóz Nowowiejski” oraz rezerwat przyrody „Wąwóz Siedmicki” ze Zbójcejkim Zamkiem. W oddali dostrzec można

pasmo najwyższych w okolicy wzniesień: Mszanej i Obłogi. Na południu dostrzegamy panoramę Sudetów z najwyższym szczytem Śnieżką (1602 m n.p.m.). Łąki i pastwiska pokrywa roślinność łąk świeżych – niżowych i górskich, które są przyrodniczo cenne nie tylko w Polsce, ale również w Europie. Nazwa Storzyczy Wąwóz nawiązuje do obszaru, gdzie stwierdzono liczne występowanie gatunków z rodziny storczykowatych, które tutaj możemy spotkać w miesiącach wiosennych.

Ze Storzyczy Wąwozu szlak prowadzi do kolejnych wąwozów: Siedmickiego i Nowowiejskiego. Rezerwat skalno – florystyczny „Wąwóz Siedmicki” stanowi fragment doliny Młynówki, między wsiami Siedmica i Nowa Wieś Wielka, gdzie potok Młynówka tworzy malowniczy przełom, wcinający się w skalne podłoże, odsłaniając skałki zielenicowe, będące przykładem wulkanizmu podmorskiego. Rzeźba terenu, w tym formy skalne, ławy poduszkowe oraz liczne zbiorowiska roślinności łąkowej sprawiają, że jest to jeden z najbardziej atrakcyjnych fragmentów Parku „Chełmy”. Naturalnym przedłużeniem tego wąwozu, o podobnym ukształtowaniu i wyglądzie jest „Wąwóz Nowowiejski”, nie objęty ochroną rezerwatową, ale również interesujący. Idąc tym wąwozem dochodzimy ponownie do wsi, gdzie możemy zobaczyć ruiny zabudowań dworskich oraz kościół z II połowy XV wieku.

XVI Jaworskie Koncerty Pokoju

Impreza cykliczna - międzynarodowy festiwal muzyki kameralnej organizowany od 1995 r. Organizatorem projektu jest Muzeum Regionalne w Jaworze. Koncerty odbywają się w unikatowym wnętrzu Kościoła Pokoju, obiekcie XVII-wiecznej architektury wpisany w 2001 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Organizowana na najwyższym poziomie impreza jest stałym elementem życia kulturalnego Ziemi Jaworskiej i Dolnego Śląska.

Miejsce: Jawor Kościół Pokoju / **Terminy:** Koncert organowy – sobota, 3 lipca 2010 r., godz. 19.00, Koncert Chopinowski – sobota, 21 sierpnia 2010 r., godz. 19.00, Koncert finałowy – sobota, 18.09.2010 r., godz. 18.00. Więcej informacji na www.koncertypokoju.pl

Święto Miodu i Produktu Lokalnego

Impreza o charakterze kulturalno- edukacyjnym skupiająca pszczelarzy z Dolnego Śląska. W ramach przedsięwzięcia organizowane są wykłady, odbywają się prezentacje sprzętu pszczelarskiego oraz ekspozycje wyrobów woskowych oraz produktów lokalnych.

Miejsce: Bolków - rynek / **Termin:** corocznie w czerwcu. Więcej informacji na www.bolkow.pl

Dni Bolkowa

Cykliczna impreza okolicznościowa, z wieloletnim stażem. Z szerokim wachlarzem corocznych atrakcji towarzyszących. Trwające trzy dni przedsięwzięcie zlokalizowane jest w kilku miejscach na terenie miasta.

Miejsce: Bolków / **Termin:** corocznie w czerwcu. Więcej informacji na www.bolkow.pl

Żeglarskie Pikniki Rodzinne

Impreza ta jest wydarzeniem o charakterze rekreacyjno-sportowym, corocznie organizowanym na Zbiorniku Wodnym Mściwojów oraz od 2010 r. na Ośrodku Wypoczynkowym „Jawornik” w Jaworze, w którym uczestniczą turyści, reprezentacje organizacji pozarządowych z różnych stron województwa, jak i spoza regionu. Jego bogaty program obejmuje min. pływanie pod żaglami, na nartach wodnych oraz na kajakach, pokazy windsurfingowe, pokazy udzielania pierwszej pomocy na wodzie, współzawodnictwo na ergonometrze, itd.

Miejsce: zbiornik wodny Mściwojów od strony Targoszyń / **Termin:** corocznie w czerwcu. **Miejsce:** OW „Jawornik” w Jaworze / **Termin:** wrzesień 2010 roku. Więcej informacji na www.klubwidmo.pl

Dni Kultury Rycerskiej

Impreza plenerowa odbywająca się na Zamku Bolków. Turniej, pokazy walk rycerskich, władania orężem średniowiecznym oraz towarzyszące temu występy tańców plebejskich a wszystko to w atmosferze średniowiecznego zamczyska.

Miejsce: Bolków – Zamek Bolków / **Termin:** corocznie w czerwcu. Więcej informacji na www.bolkow.pl

Dni Jawora

Organizowana co roku impreza plenerowa, z wieloletnim stażem, z szerokim wachlarzem atrakcji towarzyszących w postaci występów, pokazów, wystaw. Trwające trzy dni przedsięwzięcie zlokalizowane jest w kilku miejscach na terenie miasta.

Miejsce: Jawor na terenie miasta / **Termin:** corocznie w czerwcu. Więcej informacji na www.bolkow.pl

„Muchowska Kosa”

„Muchowska Kosa” to dolnośląska impreza rekreacyjno-edukacyjna, organizowana od 2001 roku, z udziałem rolników polskich, czeskich i niemieckich. Ma ona na celu aktywizację i integrację społeczności lokalnej przy wykorzystaniu istniejących walorów przyrodniczych. W ramach niej odbywają się konkursy koszenia łąk, układania bukietów i kompozycji kwiatowych, parada strojów ludowych, występy zespołów folklorystycznych, a także konferencja środowiskowa.

Miejsce: Muchów gmina Męcinka / **Termin:** 25 lipca 2010 r.

Targoszyński Scyzoryk – Dzień Szkółkarza i Sadownika

Jest wydarzeniem o charakterze plenerowym, nawiązującym tematycznie do Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej, Szkółkarstwa i Sadownictwa w gminie Mściwojów. Tematem przewodnim imprezy są wieloletnie tradycje szkółkarskie i sadownicze gminy i wsi. W jej ramach odbywają się konkursy: okulizacyjny, na najładniejszy bukiet róż, na pielęgnację drzewka bonsai i wiele innych.

Miejsce: Targoszyń, gmina Mściwojów / **Termin:** 22 sierpnia 2010 r.

Święto Pierogów i Knedlików

Święta Pierogów w Paszowicach jest propozycja skierowana do grup turystów preferujących wydarzenia o charakterze kulinarnym, gdzie cały cykl przyrządzenia pierogów – potrawy narodowej, odbywa się na żywo, na oczach widzów, często z ich bezpośrednim udziałem. Corocznie w ramach imprezy przeprowadzane są konkursy na najsmaczniejsze pierogi, Turniej Sołectw w Lepieniu Pierogów oraz inne kulinarne konkurencje. W tym roku planowane jest zaproszenie gości z Czech i włączenie czeskiej potrawy narodowej knedlików.

Miejsce: Paszowice, gmina Paszowice / **Termin:** 29 sierpnia 2010 r.

Międzynarodowe Targi Chleba

Impreza ma na celu promocję miasta oraz jego silnych korzeni związanych z piekarnictwem. Od lat ważną rolę spełniają ekspozycje wytwórców pieczywa, producentów maszyn i urządzeń, sprzętu piekarniczego i innych gałęzi przedsiębiorczości współpracujących z branżą. Wymiana informacji i doświadczeń w środowisku wytwórców pieczywa z Polski, Wschodu i Zachodu Europy, zapoznanie się z nowymi technologiami i sprzętem piekarniczym oraz transakcje zawierane na Targach spełniają ich rolę handlową. Imprezę uświetniają liczne występy kulturalne, można też nabyć i posmakować chleba z różnych części kraju i Europy.

Miejsce: Jawor / **Termin:** od 27 sierpnia do 29 sierpnia 2010 r.

Festiwal Rocka Gotyckiego Castle Party

Na zamku w Bolkowie odbywa się festiwal Castle Party, na który tłumnie zjeżdżają się miłośnicy rocka gotyckiego, dark wave i pokrewnych odmian muzyki. Na kilka dni gród pod murami średniowiecznego zamku przechodzi w ich władanie.

Miejsce: Bolków – Zamek Bolków / **Termin:** 30 lipca 2010 roku do 01 sierpnia 2010 roku

XVII wieczny Piknik Rycerski

Idea imprezy jest ukazanie obyczajowości, kultury i uzbrojenia rodem z XVII wieku. Na dziedzińcach zamkowych odbywają się musztry strzeleckie, turnieje lucznicze, szermierze we władaniu zarówno rapierem, szpadą jak i szabłą historyczną.

Miejsce: Bolków – Zamek Bolków / **Termin:** 17-18 września 2010 r.

